



**Vår referens**

Miljöavdelningen  
Naturvårdsenheten  
Hans Cronert

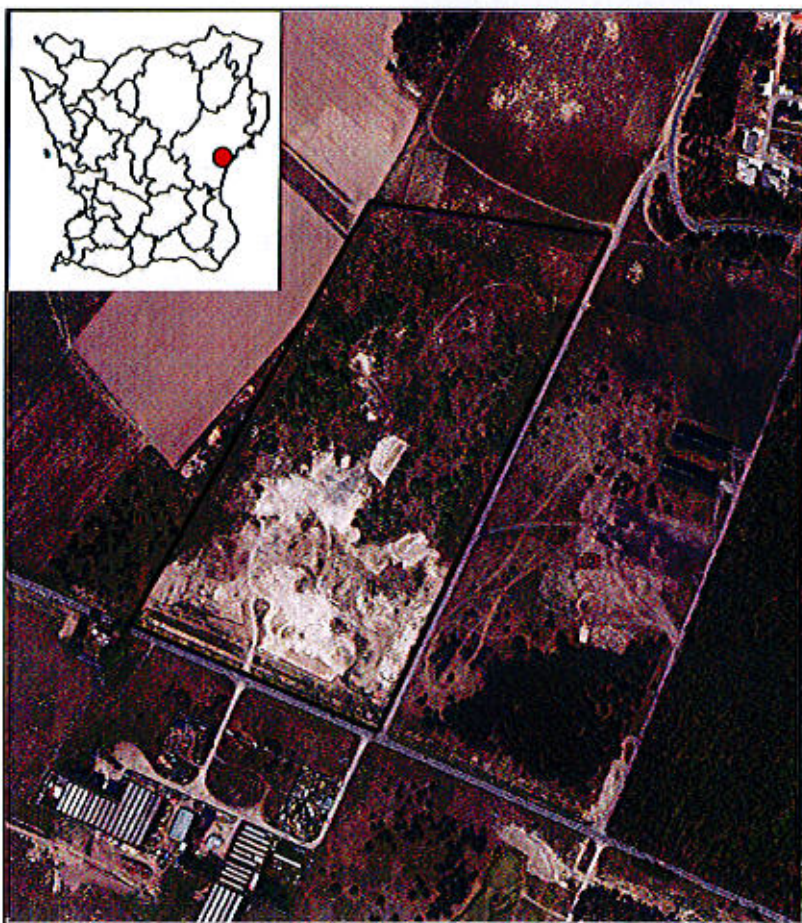
## **Bildande av naturreservatet Horna grushåla i Kristianstads kommun**

### **Länsstyrelsens beslut**

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken förklarar Länsstyrelsen det område som avgränsats med heldragen svart linje på nedanstående karta som naturreservat.

Naturreservatets gränser ska märkas ut i fält enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

För att trygga syftet med naturreservatet ska de föreskrifter gälla som anges nedan med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.



Beslutskarta



### Uppgifter om naturreservatet

|                              |                                                             |
|------------------------------|-------------------------------------------------------------|
| Namn                         | Horna grushåla                                              |
| Kommun                       | Kristianstad                                                |
| Dos-ID                       | 1025581                                                     |
| Gränser                      | Området begränsas av mitten av svart linje på beslutskartan |
| Fastigheter                  | Horna 16:5                                                  |
| Markägarkategori             | Staten (Naturvårdsverket)                                   |
| Läge                         | Området är beläget 3 km nordväst om Åhus kyrka.             |
| Kartblad                     | Ekonomiska kartan: 03E0a                                    |
| Koordinat centralpunkt       | X: 453862 Y: 6198974 (SWEREF99)                             |
| Naturgeografisk region       | Nr 7, Skånes sediment och horstområde                       |
| Servitut och nyttjanderätter | Se bilaga                                                   |
| Areal                        | 14,2 ha                                                     |
| Förvaltare                   | Länsstyrelsen i Skåne län                                   |

### Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara och utveckla naturvärdena i öppna och örtrika sandmarker med småvatten samt de växter och djur som är beroende av dessa naturtyper samt att främja det rörliga friluftslivet, samt tydliggöra geologiska processer i den isälvsavlagring som reservatsområdet befinner sig inom.

Syftet nås genom att:

- Restaurera och underhålla öppna sandmarker med stort inslag av blottad sand, även häckningsbrinkar för backsvalor, som samtidigt skulle kunna visa de geologiska bildningsprocesserna från slutet av istiden och framåt.
- Gynna en örtrik flora med viktiga nektar- och pollenväxter, inkl. sälk och viden som är viktiga födokällor för flera hotade bin och har läfunktion.
- Gynna de i området förekommande rödlistade arterna, exempelvis grå puckelmätare, stortapetserarbi, strandpadda och fältpiplärka samt återintroducera rödlistade arter som saknas i dag, exempelvis sandödlan.
- Restaurera och underhålla småvatten för i området förekommande groddjur och vattenlevande insekter. Bevara och utveckla sommar- och övervintrings-refuger för groddjur.
- Ta bort eventuellt förekommande främmande arter av träd och buskar.



- Hålla området tillgängligt för allmänhetens friluftsliv samt ge god information om reservatets natur- och kulturvärden.
- Tillämpa ny kunskap om hotade och hänsynskrävande arter i den löpande skötseln.

### Beskrivning av området

#### *Landskap och geovetenskapliga bevarandevärden*

Horna grushåla ligger på Kristianstadsslätten mellan Åhus och nedre Helgeån. Reservatet ligger på den södra delen av Rinkabyåsen, som består av isälvsavlagringar. Åsen är här utbildad som ett flackt sandområde som avsattes på en berggrund av kritkalk i slutskedet av senaste istiden för ca 12 900 år sedan. Sandavlagringarna avsattes på Baltiska issjöns botten och har omformats av vågorna när Rinkabyåsen steg upp ur vattnet. Därefter har vindarna och flygsandens rörelser under vissa tider präglat områdena. Sandområdena har ett växlande kalkinnehåll på grund av den underliggande kalkberggrunden. Området har tillsammans med omgivande marker stor betydelse för tolkningen av geologiska processer efter inlandsisens avsmältning.

#### *Biologiska bevarandevärden*

Den avslutade sandtåkten vid Horna har en mosaikartad struktur med många olika livsmiljöer för växter och djur. Den rika örtfloran är grunden för en stor artrikedom av vildbin, fjärilar och skalbaggar med många hotade arter. Viktiga värdväxter för insekter är bland annat sandvita, vädsklint, fibblor, viden, ärtväxter och stillfrö. För många insekter krävs även att det ständigt finns tillgång på boplatser med solexponerad, blottad sand och särskilt gynnsam är den sydlänta slänten i norr. Exempel på rödlistade insekter i området är fältsandbi, rapssandbi och spetsandbi som föder upp larven med pollen från viden samt grå puckelmätare och stillfrövivel som lever på ruderväxten stillfrö.

Fågellivet är rikt med bland annat fältpiplärka, trädlärka, sånglärka, mindre strandpipare samt bokolonier av backsvala i den södra brinken. I de lägre delarna finns nygrävda grodvatten där strandpaddan ynglar och som även utgör en god livsmiljö för vattenlevande insekter. De biologiska värdena är mycket höga i reservatet som helhet med 33 kända rödlistade arter, varav flera ingår i nationella åtgärdsprogram för hotade arter.

#### *Friluftsliv och tillgänglighet*

Området är ett välbesökt närströvsområde och lätt tillgängligt för det rörliga friluftslivet. Området är en rekreationsresurs för bostadsområdena norr och öster om reservatet.



### **Skäl för beslutet**

Enligt 7 kap 4 § Miljöbalken (MB) får ett mark- eller vattenområde få av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet.

Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat. Enligt 7 kap 5 § MB skall skälen i ett beslut om att bilda naturreservat anges. I beslutet skall också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året. Om det senare visar sig finnas nya skäl eller behövas ytterligare inskränkningar för att uppnå syftet med skyddet, får länsstyrelsen eller kommunen meddela beslut om detta.

Enligt 7 kap 6 § MB får länsstyrelsen eller kommunen, om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. bereds tillträde till mark för allmänheten där allmänheten annars inte har rätt att vistas,
3. utförs gallring, röjning, slåtter, plantering, betesdrift, avspärning eller liknande åtgärder, eller
4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

Enligt 7 kap 30 § MB regleras föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett område som skyddas enligt detta kapitel och om ordningen i övrigt inom området och får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. I de fall kommunen beslutar om skydd av ett område får den meddela sådana föreskrifter.

### *Länsstyrelsens bedömning*

Det föreslagna naturreservatet har höga värden för naturvård och friluftsliv och potential att utveckla ännu högre värden i framtiden. Naturreservatet har angivits som skyddsvärt med hänsyn till naturvärden och friluftsliv på internationell, nationell och kommunal nivå enligt följande:



- **Biosfärområde:** Området ingår i Kristianstads Vattenrike som har utsetts till Biosfärområde av Unesco, ett modellområde för hållbar utveckling.
- **Fågelarter enligt EU:s fågeldirektiv bilaga 1, för vilka särskilda skyddsområden ska avsättas:** I området förekommer fältpiplärka *Anthus campestris* (A255) och trädlärka *Lullula arborea* (A246).
- **Åtgärdsprogram för hotade arter:** Arter från ett flertal nationella åtgärdsprogram förekommer i området såsom grå puckelmätare, stortapetserarbi, fältpiplärka och strandpadda.
- **Rödlistade arter:** Det finns minst 33 rödlistade arter i området. Fördelningen är 1 akut hotad, 3 starkt hotade, 6 sårbara och 23 nära hotade arter.
- **Översiktsplanen:** I översiktsplanen lyfts de sandiga markerna väster om Åhus fram som viktiga områden för rekreation och natur.

Ett permanent skydd av Horna grushåla som naturreservat bidrar till att uppfylla miljömålen ett rikt odlingslandskap, ett rikt växt- och djurliv och god bebyggd miljö.

Av ovan redovisade skäl och med syfte att bevara biologisk mångfald, återställa och nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter samt gynna friluftslivet bör Horna grushåla avsättas som naturreservat.

## Föreskrifter

**A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet.**

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi och landskapets allmänna karaktär, yt- eller dräneringsförhållanden som att gräva, borra, schakta eller fylla ut,
2. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, sätta ut tryckimpregnerade stängselstolpar, stödutfodra eller tillföra växtnäringssämnen, eller jordförbättringsmedel,



3. anordna upplag,
4. uppföra byggnad, mast, luftledning eller annan anläggning,
5. plöja eller omföra naturmark till kultiverad åker eller betesmark
6. plantera eller så gräs, buskar och träd,
7. avverka träd och buskar, gallra, röja, ta bort dött träd eller vindfälle
8. placera ut bikupor,
9. plantera in fisk eller kräddjur i dammarna,
10. bedriva jakt

**B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.**

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av och upplysning om naturreservatet,
2. röjning, gallring, avverkning av träd och buskar,
3. skötsel, restaurering och nyskapande av inom området förekommande naturtyper, även innefattandes ex. eldning, grävning, plöjning och annan markstörning,
4. sådd eller inplantering av hotade arter, deras värdväxter eller av förvaltaren beslutade arter,
5. utförande och underhåll av anläggningar och anordningar för allmänhetens tillgänglighet,
6. undersökningar och miljöövervakning av djur-, svamp- och växtlivet samt av mark- och vattenförhållanden.



**C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas samt ordningen i övrigt inom naturreservatet.**

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. skada fast naturföremål eller ytbildning,
2. elda,
3. rida under perioden 1 maj - 1 juli,
4. rida i de grunda vattenmiljöerna/dammarna,
5. cykla,
6. ställa upp eller övernatta i husbil, husvagn, tält eller motsvarande,
7. gräva upp växter, svampar, mossor eller lavar,
8. avsiktligt störa djurlivet,
9. medföra hund som ej hålls i koppel under perioden 1 mars – 20 augusti,
10. anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller snitsel,
11. samla in ryggradslösa djur t. ex. skalbaggar eller mollusker,
12. bedriva övnings- eller tävlingsverksamhet.

**Undantag från föreskrifter**

Föreskrifterna under A och C utgör ej hinder för;

- de åtgärder som framgår av reservatets syfte och föreskrifterna under B som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som utförs av eller på uppdrag av förvaltaren
- normal drift och underhåll av befintlig markväg inom området,
- normal drift och underhåll av de till reservatet gränsande vägarna
- drift och underhåll av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar och anläggningar tillhörande kommunen, el-, energi- och teledistributör. Inför



- utförande av arbete ska samråd ske med länsstyrelsen. Vid akut underhållsåtgärd ska skriftligt samråd ske snarast efter att arbetet inletts.
- anläggande, drift och underhåll av ledningar och anläggningar för vilka det vid tidpunkten för detta beslut pågår förrättning, tillhörande kommunen, el-, energi- och teledistributör. Inför utförande av arbete ska skriftligt samråd ske med reservatsförvaltaren. Vid akut underhållsåtgärd ska skriftligt samråd ske snarast efter att arbetet inletts.

Föreskriften C 9 gäller inte den som har fått skriftligt tillstånd från reservatsförvaltaren att anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller snitsel.

Föreskriften C 10 utgör inte hinder för reservatsförvaltaren att bedriva jakt för att begränsa viltstammar som riskerar att bli en påtaglig olägenhet för skyddsvärda växt- eller djurpopulationer. Vid jakt enligt A 10 gäller undantag från föreskrifterna C 7 och 8.

Föreskriften C 11 gäller inte om övnings- eller tävlingsverksamheten har föregåtts av skriftligt samråd med reservatsförvaltaren.

Föreskrifterna gäller ej tjänstemän från länsstyrelsen i samband med tillsyns- och förvaltningsuppdrag.

Länsstyrelsen får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter.

## **Upplýsningar**

Länsstyrelsen vill upplysa om att föreskrifterna under C gäller oberoende av om beslutet överklagas samt att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området, exempelvis:

Fridlysningsbestämmelser. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap miljöbalken och artskyddsförordningen.

2 kap, lag (1988:950) om kulturminnen m m med bestämmelser om skydd för fasta fornlämningar,

terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng,

15 kap 31 § miljöbalken om förbud mot nedskräpning,

Lokala och kommunala ordningsföreskrifter.



## **Ärendets handläggning**

Underlag till reservatsförslag och skötselplan har tagits fram av Biosfärkontoret, Kristianstads Vattenrike i samråd med Länsstyrelsen. Arbetet har samordnats med framtagande av motsvarande underlag för de angränsande planerade kommunala naturreservaten Sånarna och Horna sandar.

Markägare, övriga kända sakägare och berörda myndigheter har förelagts att inkomma med erinringar mot förslaget. Inkomna yttranden och länsstyrelsens bemötanden finns i bilaga 3.

Länsstyrelsen har genomfört en konsekvensutredning av ordningsföreskrifterna i enlighet med 4 § Förordning om konsekvensutredning vid regelgivning. Länsstyrelsen gör bedömningen att påverkan på allmänhetens friluftsliv bedöms vara mycket begränsad. Ordningsföreskrifterna innebär inte att möjligheterna att utnyttja området i enlighet med vad som annars gäller enligt allemansrätten allvarligt försvåras. I Kristianstads kommuns översiktsplan (daterad 2013-03-12) lyfts områdets värde för naturvård och rekreation fram. I anslutning till området, öster om befintlig väg, planeras för bostäder.

---

## **Skötselplan och förvaltning av naturreservatet**

### **Skötselplan**

Enligt 3 § Förordning om områdesskydd enligt miljöbalken mm framgår bland annat att en skötselplan ska fastställas vid bildande av ett naturreservat. Skötselplanen fastställs av länsstyrelsen i särskilt beslut denna dag.

### **Förvaltning**

Länsstyrelsen är förvaltare av naturreservatet. Förvaltningen ska ske med insyn, delaktighet och i nära samråd med berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

Naturreservatets gränser ska märkas ut enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

---

Detta beslut kan överklagas till regeringen, miljödepartementet, se bilaga 4.



Detta beslut har fattats av biträdande länsöverdirektören Annelie Johansson. I den slutliga handläggningen av detta ärende har även deltagit naturvårdsdirektör Per-Magnus Åhrén, planhandläggare Hanne Haas, länsassessor Ursula Gårdendahl och naturvårdshandläggare Hans Cronert, föredragande.

Annelie Johansson

Hans Cronert

- Bilaga 1**    Nyttjanderätter
- Bilaga 2**    Inkomna yttranden och Länsstyrelsens bemötande
- Bilaga 3**    Hur man överklagar
- Bilaga 4**    Sändlista



**Vår referens**

Miljöavdelningen  
Naturvårdsenheten  
Hans Cronert

**Nytttranderätter, Horna grushåla (Horna 16:5)**

| <b>Nr</b> | <b>Avtalsrättigheter</b>       | <b>Inskrivningsdag</b> |                                       |
|-----------|--------------------------------|------------------------|---------------------------------------|
| 1         | Nyttjanderätt tele             | 1956-02-22             | Telia Sonera                          |
| 2         | Avtalsservitut kraftledning    | 1975-02-05             | EON                                   |
| 3         | Nyttjanderätt grustäkt         | 1985-04-10             | P-A Perssons Grus AB,<br>Kristianstad |
| 4         | Avtalsservitut pumpstation m m | 1991-02-20             | Kristianstads kommun                  |
| 5         | Avtalsservitut kraftledning mm | 2005-08-01             | EON                                   |
| 6         | Avtalsservitut elledning mark  | 2012-07-31             | EON                                   |

| <b>Nr</b> | <b>Rättigheter</b>          |            |                      |
|-----------|-----------------------------|------------|----------------------|
| 1         | Starkström ledningsrätt     | 2002-06-18 | EON                  |
| 2         | Tele ledningsrätt           | 2002-06-18 | EON                  |
| 3         | Vatten, avlopp ledningsrätt | 1991-01-29 | Kristianstads kommun |
| 4         | Pumpstation                 | 1991-01-29 | Kristianstads kommun |
| 5         | Kraftledning                | 1975-02-05 | EON                  |
| 6         | Kraftledning                | 2005-08-01 | EON                  |
| 7         | Elledning                   | 2012-07-31 | EON                  |

Pågående förrättning, ärendenummer M088755, C4 Energi, avseende ledningsrätt för fjärrvärme.